

PRZECHWALAĆ SIĘ (60) *vb impf*

się (38), sie (22).

e oraz drugie a jasne; w *inf* -chwã- (8), -chwa- (6); -chwã- *WujNT* (2), *PowodPr*; -chwa- *Leop*, *BibRadz* (3); -chwã- : -chwa- *CzechRozm* (3:1), *NiemObr* (2:1); w pozostałych formach -chwã- (36), -chwa- (5); -chwã- : -chwa- *BibRadz* (1:4), *NiemObr* (5:1).

inf przechwalać się (14). ◇ *praes 1 sg* przechwalałam się (1). ◇ *2 sg* przechwalałsz się (1). ◇ *3 sg* przechwalała się (9). ◇ *1 pl* przechwalałyśmy się (1). ◇ *3 pl* przechwalały się (9). ◇ *praet 1 sg m* przechwalałem się, -m się przechwalał (2). ◇ *3 pl m pers* przechwalałi się (2). ◇ *fut 1 sg m* będę się przechwalał (6), przechwalać się będę (3); będę się przechwalał *BibRadz* (4); będę się przechwalał : przechwalać się będę *WujNT* (2:3). ◇ *imp 3 sg* niech, niechajże się przechwala (3). ◇ *2 pl* przechwalcie się (1). ◇ *con 1 sg m* bym się przechwalał (1). ◇ *1 pl m pers* bychmy się przechwalałi (1) *WujJud*, byśmy się przechwalałi (1) *CzechRozm*. ◇ *part praes act* przechwalając się (5).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII w. s.v. przechwalić.

Pysznić się, chępić się; uważać za przedmiot chluby; gloriari Vulg, PolAnt, Modrz; iactare Vulg (60) : Brwi wzgorę zkleczone na wzraz łuku, człowieka pyźnego vkazuią. Ímiałego, groznego/ ktory fie rad przechwala próżney czci żadaiać *GlabGad* N4v; Iełcze fie przechwalali ci ktorzy tobą wżgardzali miły panie *WróbŻołt* 73/5, 31/25; *Leop Prov* 28/25; Iełli fie potrzebá przechwalać/ będę fie przechwalał z tego co ná moię krewkość należy. *BibRadz* 2.*Cor* 11/30, 12/1, 6, 11; *WujNT* 2.*Cor* 10/17, 11/16, 18, 30, s. 646 *marg*, 2.*Cor* 12/6; [PRośno fie Czarcie przechwalał A ípyłmem namie wieżdzaż *RozmSzat* Gv; krwawyłz to á żałołny Kielich wałz okrutni mordercy/ á przedsię fie ielcze przechwalać/ y takie káty á zboyce zálecacie *ŁaszczOkulary* G4; gdy choć fie tam nie dobrze był popiłał [...] á przedsię przechwalał fie *CiceroBBud* 6].

przechwalać się u kogo (2): Znam bowiem ochotne ferce wálze: ktorým fie przechwalam z was v Mácedończykow. *WujNT* 2.*Cor* 9/2, 2.*Cor* 7/14.

przechwalać się wedle czego [= z czego] (1): co mowie/ nie mowieć wedle Pána. ále iáko w głupstwie/ w tey pewności przechwalania. Gdyż wiele fie ich przechwala wedle ciála: y ia fie przechwalać będę. *WujNT* 2.*Cor* 11/18.

przechwalać się z kogo, z czego (33): *OpecŻyw* 114v; *WróbŻołt* K6; dzifiefzi rołwoiczzy to na oko widzím/ yz nieiedne zony od mężow odlaczaia ale tez łamy łniemy krom zadnego wftidu miełkaia/ y ielcze fie łtego przechwalaia y zaczełc [!] łobie poczitaia *SeklKat* K3; Zydowie nie maia fie przechwalać ż obrzezania Abráhámowi dánego/ y z inłłych zakonu łtatego vczynkow. *Leop Rom* 4 *arg*, *Ier* 9/24, 15/17; *BibRadz* 2.*Cor* 11/30, 12/5, 9; *WujJud* 114v; *RejPosWstaw* [41²]; *BudBib* b2; *CzechRozm* 72v, 214, 226 [2 r.], 250; (bo tak mowia) tedy ci łowito grzelza/ gdy fie z wyłtepku przechwalaia *ModrzBaz* 61; tedy to żadná miara/ wedle wlałney mowy píłmá ł. y wedłóg pogáńłkiey Logiki/ z ktorey fie *X(iqdz)K(anonik)* przechwala/ być ináčzey nie moze/ iedno iákom rzekł. *CzechEp* 198, 36; *NiemObr* 19, 135, 165; *WerGość* 210; *WujNT* 2.*Cor* 7/14, 9/2, 11/30, 12/5, 2.*Thess* 1/4; [Apołtoł Páweł do Korinthian píłszac/ á nieiáko fie z vmiełtnoóci ięzykow przechwalaia/ przedsię nie przypíłue łobie włzech ięzykow vmiełtnoóci. *BudArt* a4v]. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym, Zwroty.*

przechwalać się czym (6): *NiemObr* 95; iedno iż piśmá nie rozumieią (choćiaż fie im hárdzie przechwalaia) y niewiedzą wykłádu piśmá prawdziwego. *WujNT* 171, *przedm* 17, *2.Cor* 9/2; *PowodPr* 34; [Niemálfz Pelágiánow Ítárych/ ktorzy koniecznie íwym *velle, esse, posse*, to ieft síłami/ ktore y w woli y w Íkutku dobre/ íię przechwalaia/ ná Bogu niebo wyfukác chćieli. *ArtTanat* Gv]. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym*.

przechwalać się w kim, w czym (6): Paweł Apoštoł/ z krzyżow fie też przechwala/ wiecey niżli [...] z iákíey vmieiętności y rodzáiu: choćiażby fie y tu miał był w czym nád infze mnogie Izráelczyki przechwalać. *CzechRozm* 226; Vchoway mię tego Boże/ żebym fie ia w czym infzym przechwalać miał nád íam krzyż Iezu Chríftułow *CzechRozm* 250; Vchoway mię Boże/ abych íię w czym infzym przechwalać miał/ okrom w Chríftuśie pánu vkrzyżowanym. *NiemObr* 67; Lecz kto íię przechwala/ niech íię w Pánu przechwala *WujNT* *2.Cor* 10/17, *2.Cor* 7/14, 12/9.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: stąd (1), *z tego* (1), *tym* (1); *iz, że* (5), *aby* (1), *jakoby* (1)] (7): A ieflíś wzięł czemu fie przechwalał/ iákoby wzięć niemiał? *WujJud* 114v; iako to każdy z Cegera wyrozumieć może/ ktory acz íię ztąd przechwala/ że miał do napráwy Nowego testametu nád ine Cáftigatory księgi Ítárfze/ wśázke [...] *BudNT przedm* c5v; Niechayże íię tedy X(iádz) K(anonik) nie przechwala/ áby on iednoftáyne wyznánie/ powśzechnego kościoła podáwać miał *NiemObr* 142, 95, 122; ále y owízem iefzcze íię drudzy z tego przechwalaia/ że íá mężni *WerGość* 210; A ci nowi wrwáncy/ śmieia fie ízátáńfká dumą przechwalać: iz ná świece nie málfz prawdziwých Kryftiánow/ tylko oni íami. *PowodPr* 34.

Zwroty: »prozno się [z czego] przechwalać« (1): Boby fie też prozno kto z niey [*wiary*] przechwalać miał/ iefliby iey znácznie przez vczyńki niepokázował. *CzechRozm* 214.

»z siebie samego, sam z siebie się przechwalać« = *pro se gloriari* *PolAnt*, *Vulg* (2:1): Z tákowego człowieká będę íię przechwalał/ á z fiebie íámego nie będę fie przechwalał/ wyiáwfy z krewkości moich. *BibRadz* *2.Cor* 12/5; [*Bóg podaje dobre uczynki do serc i rąk ludzkich*] A czyni to BOg dla tego/ żebyfmy fie my íami w íobie nie kocháli/ áni fie też íami z fiebie przechwalaáli/ iákobyfmy też co tákowego w íobie/ czegobyfmy od Bogá nie wzięli/ mieli/ iáko Apoštoł nápiśál. *CzechRozm* 213; *WujNT* *2.Cor* 12/5.

Szeregi: »chlubić się i przechwalać« (1): Móželi też X(iádz) K(anonik) tym íię chlubić y przechwalać/ iz temu dofyć vczyńił/ co obiecował *NiemObr* 95.

»popisować się albo przechwalać« (1): áby Czytelnicy zwłászczá Kátholicy/ zá iedną pracą/ oboy przekład przed oczymá mieli/ á haeretykom/ ktorzy íię Graeckim textem/ iákoby pewnieyfym popifuiá ábo przechwalaia/ nic naprzod nie dáli *WujNT przedm* 17.

»przechwalać się i wielbić« (1): Gdym wołał przez czały dzień [*Ps* 31/3] (*koment*) Czúfz od łkania abo przechwalaia y wielbia y z dobrich vczyńkow moich, grzechow niebacząc. *WróbZólt* K6.

»wynosić się i przechwalać« (1): Tuć Páweł y Cypryan ś. nie przy załug nálfzych/ ktore z łáfki Bożey ípołecznie z nią pracujác mieć móžemy/ ále vpomina ábychmy fie z nich nie wynóśili/ áni przechwalaáli. *WujJud* 114v.

Synonimy: *chlepić się, chlubić się, popisować się, przechlubić się, pysznić się, wynosić się.*

Formacje współrdzenne cf CHWALIĆ SIĘ.

Cf **PRZECHWALANIE**

DDJ